

eiXamplem

Butlletí de l'ANC de l'Eixample, Sant Antoni i Les Corts

Març 2025 - Número 55

Editorial

L'ÚS SOCIAL DE L'IDIOMA CATALÀ EN HORES BAIXES

Ningú dubta que la llengua catalana es troba en estat d'emergència social. L'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) ha presentat els resultats de la 5a enquesta d'usos lingüístics de la Població feta entre els anys 2023 i 24. Aquesta enquesta, que es fa cada cinc anys, demostra que d'un modest 46 % d'ús habitual del català registrat l'any 2003, s'ha baixat a un 32,6 % vint anys després. Aquest fet coincideix amb un augment de més de 250.000 persones que han après la llengua en el darrer quinquenni, al mateix temps en aquest període, la població a Catalunya es va incrementar en gairebé 400.000 persones, majoritàriament novvingudes. Lamentablement 150.000 van quedar «despenjades del català».

Les variacions demogràfiques ajuden a entendre aquest fenomen, que es correspon amb l'arribada de població estrangera sobretot entre els 25 a 45 anys d'edat. Això explica que l'ús inicial del català (i també de l'espanyol) hagi baixat, ja que gairebé el 12% de persones usen una llengua inicial diferent de les oficials a Catalunya i l'utilitzen sense cap mirament. Només cal passejar per Barcelona i fixar-se en el rètols de la majoria de botigues de la ciutat on guanya l'anglès: "Coffee and bakery", "Beautiful nails", "Sales". És «normal» escoltar als clients demanant al mostrador: «give me a muffin with coffee». La globalització i un malentès sentit de la internacionalització de les vendes, d'una ciutat entregada al turisme i als "expats", estan ajudant a fer desaparèixer la nostra llengua dels espais públics.

Al nostre país, encara sotmès al domini espanyol, tenim lleis del parlament autonòmic i ordenances municipals que obliguen a fer respectar l'idioma en les retolacions i l'etiquetatge, per exemple. Però resulta que les autoritats, que haurien de vetllar pel seu compliment, miren cap una altra banda, o simplement no miren. Això no és cosa del color del partit polític que estigui al govern, és negligència, por a l'enfrontament o al "que diran". Doncs diem que ja n'estem farts de que ens facin sentir estranys i estrangers al nostre propi país.

Ara bé el cavall de batalla (perduda?) és la immersió lingüística que ha d'assegurar el coneixement del català a tots els nens i nenes escolaritzats al nostre

país. La clau per l'èxit d'aquest model és la utilització del català com a llengua vehicular, única i d'aprenentatge als centres educatius, i també com a llengua d'acollida per l'alumne novvingut. Precisament per torpedinar aquest projecte, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, obliga a aplicar la llengua castellana al mínim en un 25%.

Una resposta digna hauria de ser que les màximes institucions autonòmiques com el Parlament rebutgesin aquesta ingerència polític-lingüística del TSJC, encara més instar a que el govern no apliqui aquesta sentència. La CUP, amb el suport de Junts, ERC i Comuns, van fer aquesta proposta, que no va ser aprovada per 68 vots contra 66. I quins eren els votants contraris a la llengua? Sens dubte que Vox i el PP van votar en contra, però també ho va fer el partit que s'autoanomena progressista, el PSC, filial del PSOE a Catalunya, en el govern de la Generalitat, gràcies als vots d'ERC.

En la mateixa sessió del Parlament si que es va aprovar que «... es vetllarà pel compliment dels projectes lingüístics dels centres», i que *es granteixi un servei d'inspecció que sancioni l'incompliment de la legislació sobre l'etiquetatge, retolació, atenció al públic i oferta de serveis en català.*

És hora que les institucions es posin les piles i que mentre no puguem legislar sense els límits que ens imposen les lleis i els tribunals espanyols, al menys s'apliquin aquelles normes que fan respectar el català, tot i que dubtem del compliment i eficàcia de la resolució aprovada.

Només existeix una forma de defensar la llengua, la que ofereix tenir un estat propi.

PINZELLADES D'ECONOMIA

L'enganyifa de l'FLA

FLA (fons de liquididad autonòmica). Préstecs que fa l'Estat a les autonomies a retornar amb interessos.

La condonació parcial del deute de Catalunya amb l'Estat és una enganyifa. En els termes en què es va pactar, el partit que ho va pactar ja s'ho podia imaginar, com ho imaginàvem molts. Vegem per què.

Els ciutadans de Catalunya participem del 100% del que succeeix a Catalunya i del 20% aproximadament del que succeeix a l'Estat. Quan l'Estat dona alguna cosa a Catalunya, nosaltres ens beneficiem del 100% del que se'ns dona i, al mateix temps, ens perjudiquem del 20% que donem com a Estat a què pertanyem.

Però quan l'Estat dona alguna cosa a totes les comunitats autònomes, tothom es queda aproximadament igual, perquè el que cobra com a comunitat autònoma, ho paga com a Estat. Per això, quan es va aconseguir que l'Estat condonés part del deute a Catalunya, era indispensable assegurar que Catalunya seria l'única beneficiària d'aquesta decisió. Una condició que ni es va exigir ni l'Estat hauria acceptat mai.

Ara ja sabem que la jugada del cafè per a tots ens deixa aproximadament igual. Ara volem saber com ens deixa exactament. Presentem dues de les diferents visions possibles. El primer dels quadres annexos mostra els imports condonats a cada comunitat autònoma. Es veu que, dels Països Catalans, el Principat i el País Valencià queden molt afavorits en l'operació (les Illes ni això). D'aquesta manera es donen arguments als que s'acarnissen amb els Països Catalans.

Però el segon quadre mostra la part del deute total de cada comunitat que l'Estat proposa condonar. L'acord s'acompleix: es condona el 20% del deute. Però a tots els altres territoris se'ls condona més, de manera que, en total, es condona el 27% ($100 \times 83.254 / 311.622$). Com a catalans cobrem 20 i, tot seguit, com a espanyols paguem 27. I l'operació permet que, al damunt, siguem insultats a tort i a

dret, mentre que ningú no es fica amb les comunitats que, es miri com es miri, surten més beneficiades que Catalunya.

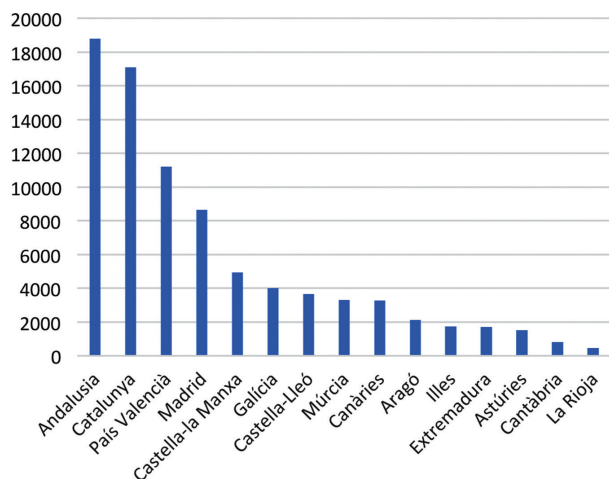
Les dues visions que mostrem als gràfics no són, ni de bon tros, les úniques possibles. Ja se n'han publicat per a tots els gustos, incloses les que situen les tres comunitats dels Països Catalans com les més afavorides. Aquestes interpretacions donaran joc al Congreso quan la condonació es porti a aprovar. Ja veurem què en surt.

És cert que, amb la condonació proposada, la Generalitat deixarà de pagar a l'Estat cada any prop de 1.500 milions d'euros que podrà decidir a què els dedica. Pel que fa a l'Estat, deixarà d'ingressar del conjunt de les comunitats autònomes uns 7.000 milions que l'obligarà a recaptar més impostos o a donar menys serveis. Hi ha malpensats que creiem que Catalunya tornarà a quedar més perjudicada que la mitjana en aquests augments d'impostos i/o retallades de serveis. Si així fos, el negoci de la condonació ja no seria de l'ordre de cobrar 20 i pagar 27 sinó pitjor.

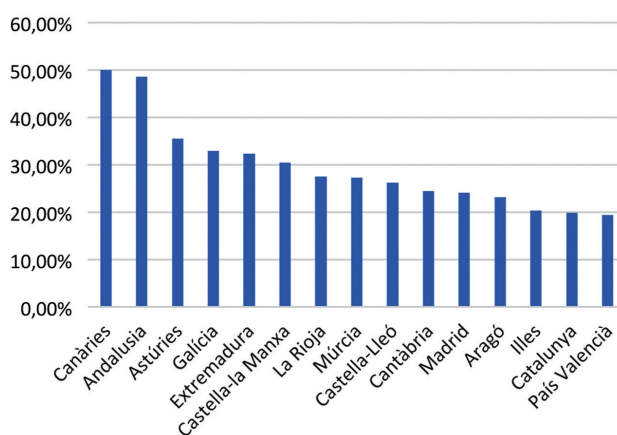
L'enganyifa de l'FLA té aspectes altres que l'econòmic. Aquesta condonació és un acord de novembre 2023 per invertir president del govern espanyol. Per tant, la contrapartida fa més d'un any que està pagada. Es triga tant a acomplir els compromisos, que el mateix peix ens el venen varies vegades. Ara intenten que el comprem com un motiu per aprovar els pressupostos de tots els governs socialistes.

Catalunya som una nació minoritzada. Si el govern de l'Estat fes mai res que ens beneficiés, tota la nació castellana, que són més, se'ls tiraria al damunt, perdrien les eleccions i manaria el partit que ens continués espoliant. Això ho haurien de saber els partits catalans que pretenen aconseguir disminucions dels desavantatges. Aquest problema només té una solució: la independència.

Import condonat (milions €)

Part del deute que es condona (%)

▶ LA NOSTRA CULTURA, LA NOSTRA LLENGUA

Ha empitjorat l'ensenyament en els darrers anys?

Aquesta pregunta ens la fem molta gent, és una percepció que tenim a partir de les opinions de molts docents i dels resultats de les proves PISA. És per això que hem volgut parlar del tema amb una professional, Núria Larroya, una persona que ha alternat la docència i les inquietuds per saber com podem arribar a una educació pública, de qualitat i equitativa. Ho ha dut a terme participant, entre en d'altres espais, als moviments de renovació pedagògica. Diplomada en Educació Infantil per la Universitat de Barcelona, actualment treballa en un Institut Escola públic de l'àrea metropolitana. La visió que li ha proporcionat el seu bagatge fa que parli de l'educació tenint en compte diferents punts de vista. Per a ella, l'educació forma part d'un conjunt d'engranatges i cal saber la funció de cadascun d'ells.

Eixamplem: Ens trobem en un bar del barri de Singuerlín, de Badalona. La primera pregunta és si ella té aquesta mateixa percepció: l'ensenyament ha empitjorat a Catalunya en els darrers 20 anys.

Núria Larroya: Parlar de fa 20 anys enrere és anar molt lluny. Si mirem en uns 5 anys vista ja veiem que hem patit canvis socials, socioeconòmics, un abans i un després d'una pandèmia...

Els professionals de l'educació ja feia temps que avisàvem que calia tenir-ne cura. Però, què entenem per educació? Doncs que és una empresa que pertoca a tota la societat i des de molts punts de vista, tant els socials com els territorials (zones rurals, zones metropolitanes...).

Eix.: Si realment és així, quines et semblen que són les possibles causes d'aquest deteriorament?

N.L.: Si, ha empitjorat, i les possibles causes són la falta de consens polític i social entorn a l'educació, els baixos pressupostos en educació amb les conseqüents retallades, la falta de planificació en la formació inicial i contínua dels professionals educatius i un llarg etcètera.

Eix.: Analitzem algunes d'aquestes possibles causes.

L'augment de la població. Catalunya ha arribat als 8 milions degut a la gran quantitat de persones vingudes d'altres parts del món.

Com encara l'escola una societat molt més diversa però també més pobre?

N.L.: D'una banda, la diversitat ens ha enriquit socialment però, de l'altra, la pobresa, degut als canvis socioeconòmics, s'ha aguditzat i malauradament enquistat en la població infantil. Tots aquests canvis socials comporten una obertura de mires per encarar les solucions de maneres diverses.

Educativament parlant, la formació contínua i les investigacions educatives ens han d'ajudar a dibuixar noves propostes basades en constatacions científiques i accions exitoses demostrables.

Eix.: Estem preparats per encarar aquests reptes amb èxit?

N.L.: Caldria saber què entenem per èxit educatiu i si parlem totes i tots sobre el mateix. L'educació forma part de la societat i és necessari que s'interactui des de diversos punts de vista. Eduquem al llarg de la vida i hem de tenir les eines necessàries per tal que això passi de manera que cal donar la mateixa importància a tot el que es fa des de la llar d'infants a la Universitat, des de les escoles d'adults a les extra-escolars, des del lleure als casals d'estiu, etc.

Eix.: Els nostres docents estan prou capacitats?

N.L.: Les docents soles no poden assumir aquesta responsabilitat perquè, dins l'àmbit educatiu, hi ha molts agents externs, que anomenem «agents educatius», i que són el conjunt de persones que, d'una manera o d'una altra, intervenen en l'educació. I són molt importants perquè eduquen tant dins com fora de l'aula: monitoratge de menjador, orientador escolar, tècnica d'educació infantil...

Cal recordar que la família és el primer agent educatiu que troben els nostres infants i joves i cal que també tinguin els recursos adients i citem, a tall d'exemple, la tan necessària conciliació familiar.

Eix.: Les Facultats d'Educació preparen els futurs docents per a aquesta nova situació?

N.L.: Dificilment es pot preparar un docent si no es coneixen les realitats actuals de les aules. Hi ha professionals universitaris que s'han d'actualitzar per tal que hi hagi una educació de qualitat. Les bases de la didàctica han evolucionat i actualment hi ha força coneixements de com es produeixen els aprenentatges. D'altra banda, és imprescindible la col·laboració entre els docents que treballen a les aules i els docents universitaris que formen els futurs mestres i professors. I no parlem només de la intervenció en la fase de pràctiques sinó també de tractar a les facultats d'educació la realitat social i educativa de l'escola i de l'institut. Només així es poden trobar solucions que resolguin les problemàtiques educatives.

Eix.: Catalunya va optar fa molts anys per l'escola inclusiva, però tot sembla indicar que els tutors no tenen prou formació per assumir criatures de tot el món, amb comportaments diferents segons les cultures d'origen i amb discapacitats diverses.

N.L.: Cal remarcar que no es una «opció», és un dret per garantir una educació de qualitat. És un dret humà fonamental i un dret de l'infant indiscutible.

Eix.: Aquesta situació justifica els resultats PISA i la diferència amb d'altres autonomies?

N.L.: PISA parteix d'interessos econòmics, però tenim altres indicadors com les competències bàsiques que ens fan una radiografia de l'estat de l'educació. Els docents fa temps que alertàvem d'una progressiva davallada. Les reiterades faltes d'inversió, la manca de consens polític... Cal mirar altres comunitats autònomes que han pogut buscar solucions a les seves característiques.

Eix.: Són suficients els recursos que hi destina el govern?

N.L.: No, però tan important és tenir recursos com a on destinar-los. Per saber-ho cal conèixer on estan les deficiències i el nostre territori és molt divers. No hi ha una única solució. Aquí radica la importància dels nostres ajuntaments i de les anomenades ciutats educadores.

Eix.: El percentatge destinat a educació és més baix que el d'altres autonomies?

N.L.: Tenim una Llei d'Educació de Catalunya on s'explicitava, en el seu moment, que calia invertir un 6% en educació. Per què no s'ha aplicat? Ara necessitem el 6% o aquest percentatge és insuficient?

Eix.: L'abandonament escolar a Catalunya és del 13% el 2024, molt per sobre d'altres autonomies. Com es poden millorar aquests resultats?

N.L.: Impulsant la figura de l'orientació educativa amb la incorporació d'altres professionals educatius dins dels centres perquè els docents no ho poden fer sols. També cal inversió en educació al llarg de la vida i en els diferents itineraris educatius.

Eix.: Se senten comentaris de mestres que estan superats i volen canviar de professió a causa de la pressió laboral i el poc prestigi social, sobretot a l'escola pública.

N.L.: La pressió social a la qual ha estat sotmesa la sanitat i l'educació en aquests últims anys ha accentuat aquesta situació d'estar sobrepassades. A més del canvis soferts per la pandèmia, els docents han hagut d'entomar els canvis curriculars amb una clara manca de lideratge per part del Departament.

La societat parla de salut mental en molts àmbits i cal cuidar totes les professionals que tracten amb persones.

Eix.: Es té en compte aquesta situació?

N.L.: El departament proporciona cursos i plans per tal de parlar del benestar docent. A veure com es materialitza.

Eix.: L'entrevista es va allargar encara una bona estona però les exigències de l'espai ens obliguen a sintetitzar els darrers apartats on es va tractar l'estat de la llengua, el paper de la inspecció i la situació actual de la immersió. A grans trets, les conclusions van ser que ara la immersió no pot ser la mateixa que en els seus inicis i cal repensar-la en un context escolar i social actual, i remarca que actualment es disposa de més coneixements, procedents de la neurociència, sobre com aprenem.

D'altra banda, cal formacions sistemàtiques per als docents, que detecten un empobriment del llenguatge que dificulta l'aprenentatge de noves llengües i, tot i que el Departament d'Educació ha iniciat píndoles formatives per millorar la immersió, les iniciatives existents, com els ELIC (Equips d'assessorament i orientació en llengua, interculturalitat i cohesió social), són insuficients.

També es van comentar els requisits per accedir a la docència, i la dificultat de comunicació entre el departament d'educació i universitats, la qual cosa dificulta la implementació de solucions efectives.

REFLEXIÓ FINAL

N.L.: Fins que no entenguem que l'Educació és un bé social no arribarem a l'anomenat «èxit educatiu». Tot no ho ha de fer l'escola, hem de ser conscients que es treballa des d'un gran engranatge social.

EL BATEC DEL BARRI

La botiga de fruites i verdures del carrer Comte Borrell 233 la porten uns nois de Bangladesh, els Sabuj, que han retolat els seus productes en castellà i en CATALÀ. Els vo-

lem agrair la sensibilitat mostrada i l'interès per fer el canvi i respectar la Llei de Normalització Lingüística de Catalunya.

